

TID OG TEMPUS

Af Rita Therkelsen (Roskilde Universitetscenter)

Jeg blev inspireret til at undersøge verbernes bøjningsformer og deres betydning, da to studerende (Gyrn & Hansen 1993/94) kom med en husstandsomdelt informationsavis fra A/S Øresundsforbindelsen (*Information fra A/S Øresunds-forbindelsen*, juni 1993).

Ved en umiddelbar læsning var der noget i vejen med brugen af verberne i forsideartiklen. Det viste sig, at det var der alligevel ikke. Men vejen til at fastslå hvad der gik galt med artiklen, gik over Otto Glismanns artikel om tid og tempus (Glismann 1986). Den var dog ikke tilstrækkelig.

Jeg koncentrerer mig her om relationen mellem tid og tempus, hvor jeg vil pege på ét punkt, hvor jeg er uenig med Otto Glismann. (Der kommer senere en mere udførlig artikel om verbernes bøjningsformer, hvor jeg uddyber og præciserer forskellene mellem min og Otto Glismanns analyse.)

Min analyseramme er *mediationsteorien* (Gagnepain 1981, 1992 og 1994), som er en erkendelsesteori omfattende hele humaniora, udviklet på universitetet i Rennes, Frankrig, gennem de sidste 35 år. Initiativtagerne var lingvisten Jean Gagnepain og neurologen Olivier Sabouraud.

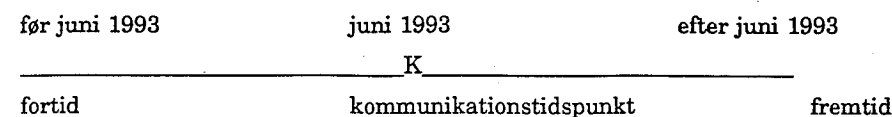
Til analysen af forholdet mellem tid og tempus har jeg fra *mediationsteorien* brug for *glossologien*, den sprogteoretiske del, hvis objekt er *sprogevnens*. Og jeg har brug for *sociologien*, hvis objekt er *personen*, og hvor sproget indgår i interaktionen. Glossologien tager sig af *sprogstruktur* og *sprogbrug*, sprogbrug i Hjelmslevs brug af begrebet,¹ og sociologien tager sig af *sprog i brug*, dvs. (sprogstruktur og sprogbrug) i *brug*. Parentesen om sprogstruktur og sprogbrug skal markere, at det er fællesmængden af de to, der investeres i dialogen.

Begrebet *tempus* hører til under sprogstrukturen, det er navnet på

1 Hjelmslev 1954:75: "L'usage se définit comme l'ensemble des connexions interstratigiques effectivement exécutées."

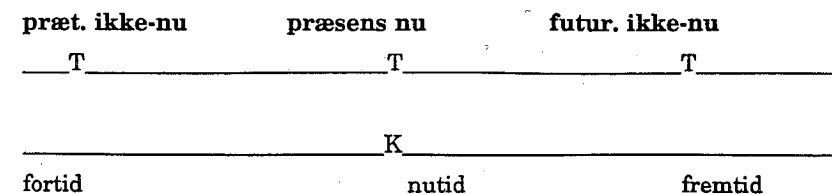
strukturelle modsætningspar i indholdsformen.² Begrebet *tid* hører under sociologien, det er dels vores evne til at organisere vores viden om verden i et forløb af begivenheder, dels et socialt konsensusprodukt, kalenderen.

På kommunikationssiden er der en person, der fysisk med sin krop står på et kommunikationstidspunkt (K), en person hvis fortællerstemme via de strukturelle valg siger noget om verden. Og verden organiserer vi som et forløb af begivenheder. Det kan illustreres med en tidslinie, som jeg har fra Otto Glismann, hvor vi har et kommunikationstidspunkt, fortid og fremtid:

Jeg har skrevet *Informationsavisens* kommunikationstidspunkt ind på tidslinien. Før juni 1993 ligger der en række begivenheder - efter juni 1993 en række forventede begivenheder.

Min påstand er så, at med tempus etablerer fortællerstemmen et tale-tidspunkt (T), tempus markerer hvor, ikke kroppen, men tankerne er, og de bevæger sig ubesværet rundt i tid og rum, uafhængigt af kalendertid. Med brug af præsens markerer fortællerstemmen, at bevidstheden er her-og-nu, med præteritum markerer fortællerstemmen, at bevidstheden er i et ikke-nu, i et da, og med futurum markerer fortællerstemmen, at bevidstheden er i et ikke-nu, et eventuelt:

2 I glossologien arbejdes i praksis med Hjelmslevs 4 strater. Hjelmslevs begreb 'indholdsform' hedder i glossologien 'den semiologiske struktur', hvortil hører ordklasser og morfologi (og ikke syntaks). Indholdsform skal forstås som modsætning til indholdssubstans, hvor indholdssubstansen er den semantiske struktur. Se Urien 1984 og 1989.

Da verberne designerer handlinger, kort udtrykt ved det semantiske "pronominale verbum" (Aage Hansen 1967:69) 'at gøre', og aldrig kalendertidspunkter, kan tempus kun markere fortællerstemmens anskuelse af handlingen, jeg gjorde, jeg gør, eller jeg vil gøre. Præteritum etablerer et fortidigt taletidspunkt, vi taler ud fra et da-udsigtpunkt, præsens et nu-udsigtpunkt, futurum et eventuelt-udsigtpunkt.

Relationen mellem tid og tempus er så, at et da-udsigtpunkt nødvendigvis er fortidigt, dvs. at den handling, som verbet i præteritum refererer til nødvendigvis også fandt sted i fortiden, og den handling, som verbet i futurum refererer til, nødvendigvis forventes at finde sted i fremtiden. Hvornår i kalendertiden det fandt, finder, vil finde sted, kan verberne ikke instruere os om.

Med hensyn til perfektum gælder det samme, verberne refererer til en handling, perfektum kan ikke placere handlingerne i kalendertid. Men det gælder for plusquamperfektum, at den handling, som verbet refererer til, i hvert fald (også) foregik *før et fortidigt referencetidspunkt* (udsigtpunkt da); for perfektum, at den handling, som verbet refererer til, i hvert fald (også) foregik *før et nutidigt referencetidspunkt* (udsigtpunkt nu); og for førfremtid, at den handling, som verbet refererer til, i hvert fald (også) vil være foregået *før et fremtidigt referencetidspunkt* (udsigtpunkt evt.):

plusqu.perf./præt.	perf. / præsens	førfr./fudur.
T	T	T
R(fortid)	R(nutid)	R(fremtid)
R-----plusqu.perf.		
R-----	perfektum	
R-----		førfremtid

Som Otto Glismann skriver kan nu-og-her anskuelser, nu-taletidspunkt, inkludere større eller mindre klumper af tid (i dag, i dette århundrede). Og så vidt jeg kan se, er problemet med relationen mellem tempus og tid i en nøddeskal, at nu-og-her-taletidspunkt inkluderer både fortidige, nutidige og fremtidige

handling i tid, at man kan referere til handlinger, der foregår i fortid, nutid og fremtid inden for nu-og-her taletidspunkt.

Inden for da-og-dengang taletidspunkt, kan man også referere til fortid (i forhold til nutid), tiden før i forhold til fortidsreferencetidspunkt og fremtid i forhold til fortidsreferencetidspunkt - mens fremtid i forhold til fortidsreference-tidspunkt udmærket kan være fortid i forhold til kommunikationstidspunkt. Det er derfor vigtigt at holde strukturelle tempusmodsætninger og referencetidspunkt skarpt adskilt: perfektum indgår i et strukturelt modsætningspar inden for nu-og-her taletidspunktet (inden for hvert taletidspunkt er der andre strukturelle modsætningspar også, men det fører for vidt at komme ind på det her). Verbet i perfektum refererer til en handling, som i hvert fald (også) ligger *før* et reference-tidspunkt, som vi dermed markerer ligger inden for et tidsrum, som vi inddrager i nu-og-her taletidspunktet.

Man kan altså spørge om, hvilke strukturelle modsætningspar perfektum indgår i, hvilken valør perfektum har i strukturen - det er en analyse på den øverste linie, udelukkende.

Dernæst kan man spørge: hvad kan den enkelte bøjningsform bringes til at referere til i tid (fortid, nutid, fremtid, i forhold til kommunikationstidspunkt)?, der går et bundt pile i en vifte fra bøjningsformen fra den øverste linie til den fæderste linie. Her skal vi se på propositionen som helhed, og eventuelt på større tekststykker.

Og vi kan spørge: Jeg har en fortidig begivenhed her, som jeg vil referere til, hvilke bøjningsformer kan jeg så bruge? Her går der et bundt pile i en vifte fra begivenheden på den nederste linie til bøjningsformer på den øverste.

Min påstand er så, at hvis jeg vil omtale en fortidig begivenhed, så kan jeg altid bruge præteritum, (men behøver ikke) (afsender), OG at hvis jeg bruger præteritum, så vil den begivenhed der refereres til, (også) blive placeret i fortiden (modtager). Med brugen af præteritum markerer vi, at bevistheden flytter med tilbage i fortiden - vi etablerer et ikke-nu, et da-taletidspunkt. Og hvis jeg vil referere til en fremtidig (forventet) begivenhed, så kan jeg altid bruge futurum, (men behøver ikke) (afsender), OG at hvis jeg bruger futurum, så vil den begivenhed, jeg refererer til (også) blive placeret i fremtiden (modtager). Med

brugen af futurum markerer vi, at bevidstheden flytter med ud i fremtiden - vi etablerer et ikke-nu, et evt.-taletidspunkt.

Når vi, ved hjælp af præteritum eller futurum, har fået forankret den begivenhed der refereres til, i henholdsvis fortid og fremtid, kan vi flytte nu-bevidstheden tilbage i fortiden eller ud i fremtiden ved hjælp af den fortællende nutid, og det bliver til henholdsvis rekonstruktion og konstruktion.

Nu til den husstandsomdelte. Analysen har til formål at vise, at vi faktisk tolker en tekst med den implicite struktur, jeg har skitseret i det foregående.

Information fra A/S Øresundsforbindelsen blev husstandsomdelt på Amager og en del af Storkøbenhavn i juni 1993. Afsender er A/S Øresundsforbindelsen. Broen er besluttet på dansk side, endnu ikke på svensk side, og avisen handler om landanlægget på Amager. Ude i landskabet på Amager er nogle huse eksproprieret og fjernet, men i øvrigt er der ikke blevet lavet noget bro- eller anlægsarbejde.

På forsiden af avisen er der en stregtegning, farvelagt med lys- og mørkegrøn. Tegningen forestiller det fremtidige anlæg i Tårnby, og den hører til forsideartiklen, som jeg citerer fra. Det er kun den første del, der er interessant med hensyn til brugen af verberne.

Rubrik:

"Landets mest miljøvenlige trafik anlæg"

Underrubrik:

"Øresundforbindelsens fremtidige jernbane og motorvej på Amager vil blive det trafik anlæg i hele Danmark, hvor der er foretaget den mest omfattende og konsekvente støj dæmpning af hensyn til de nærliggende boligområder"

Brødtekst:

"For at sikre et lavt antal støjramte boliger er der gennemført en støjvold langs hele det i forvejen nedgravede anlæg på Amager. Støjtolden er af varierende højde og visse steder suppleret med støjskærme. Alligevel viste beregninger, at der langs linieføringen tværs over Amager ville være ca. 280 støjramte boliger.

Siden den offentlige høring er voldene støjoptimerede, det vil sige gjort højere, og med overdækningen i Tårnby er antallet af direkte støjramte boliger nu nede på ca. 60."

Kursiv er min markering. Nu møder teksten sin læser, en læser, man kunne kalde den naive læser. Den naive læser kunne se anlægget fra sine vinduer eller kender

til området fra sin daglige gang. En sådan læser har et virkelighedsbillede, der hedder fortid = intet anlæg, nutid = intet anlæg, for der er intet sket og intet at se, og fremtid = anlæg:

fortid - før juni 1993

intet anlæg

nutid - juni 1993

intet anlæg

fremtid

anlæg

vil blive

Her forankrer vi anlægget i fremtiden - engang efter juni 1993. Bøjningsformen i sig selv siger ikke noget om, at anlægget først kommer i fremtiden, det er vores viden om verden (der er intet at se ude i landskabet), der får os til at slutte det.

er foretaget

Vi går over til en fortællende nutid, perfektum - støj dæmpningen fandt i hvert fald (også) sted før det fremtidige referencetidspunkt.

d e r e r

gennemført

Fortællende nutid, vi ser det færdige anlæg for øjnene...

er suppleret

Fortællende nutid. Nå sådan kommer det til at se ud. Men.....

viste

ville være

Her går det galt - beregninger fandt sted i fortiden på noget som først kommer i fremtiden

er støjoptimerede

er gjort højere

er

Hvorefter man endda ud fra beregninger i fortiden på noget som først kommer i fremtiden går ind i fremtiden og ændrede, så der nu er højere volde. Vores naive læser ser ud af vinduet og ser ingen barrierer og ingen volde. Der er noget galt. Man kan så prøve igen:

vil blive

er foretaget

Vi forankrer anlægget i fremtiden. Men da vi fra første læsning ved, at der vil

blive ændret på det anlæg, læser vi det næste og tidsforankrer i nutid.

er gennemført

er suppleret

Med perfektum foregik den handling, verbet refererer til, i hvert fald (også) før referencetidspunktet - som med mindre noget taler imod det, er kommunikations-tidspunktet, og således påstås der, at der er gennemført noget nu - men der er stadigvæk ikke noget at se ude i landskabet. Der er noget galt.

Det viser sig, at problemet løses, når man ser på, hvilke objekter der refereres til. Man kan få det til at gå op, når man ændrer virkelighedsbillede. Vores naive læser gik ud fra, at der refereres til anlægget i jord og beton (hvilket er en rimelig antagelse), men det er ikke tilfældet. De objekter, der refereres til er planer, det vil sige at referenceobjektet er noget der er sagt (fortid) om noget, der skal ske (fremtid). Set fra afsenderside - og læsningen er den averterede læsers:

plan 1	høring	plan 2	juni 1993	fremtid
			intet anlæg	anlæg
				<i>vil blive</i>
				<i>er foretaget</i>
<i>er gennemført</i>				
<i>er suppleret</i>				
	<i>viste</i>			
	<i>ville være</i>			
		<i>er støjoptimerede</i>		
		<i>er gjort højere</i>		
		<i>er</i>		

Brugen af tempus og analysen af (modtagers tolkning af) relationen mellem tid og tempus er den samme ved de to læsninger. Variablen var virkelighedsbilledet, dvs. den tidslige organisering af begivenhederne. Ved den naive læsning, var der ikke plottet de samme begivenheder ind de samme steder på den nederste linie, på tidslinien, hos afsender og modtager.

Man kan blandt andet konkludere, at modellæseren, adressaten, er den averterede læser, der følger med i diskussionerne og planerne om øresundsbroen og de dertil hørende anlæg.

Man kan sige, at A/S Øresundsforbindelsen ikke tager højde for de forudsætninger, man med rimelig grund kan antage, at mange af læserne har. Man kan også sige, at den naive læser, som ikke følger med i diskussionerne og som ikke har sin daglige gang i de såkaldt berørte (men altså uberørte) områder ved en overfladisk læsning kan sidde tilbage med et indtryk af, at der er sket meget i Tårnby.

Det er under alle omstændigheder et stykke dårlig kommunikation. Det, man kan lære af det er, at der er to ting, der skal være opfyldt for at kommunikation bliver vellykket. De to ting kan adskilles analytisk:

1. Fælles viden om og brug af sprogstrukturen - fælles implicit grammatisk struktur. Den fælles implicitte grammatiske struktur har jeg forudsat i min analyse af teksten, både ved den naive og den averterede læsning.
2. Fælles viden om verden og enighed om, hvilke objekter der refereres til, hvordan disse objekter skal placeres i forhold til kalenderen og herunder:
 - a) om de objekter, der refereres til er ting i verden (anlæg i jord og beton) eller
 - b) tekst i verden (planer, sagte, skrevne ting om verden)
 - c) om de handlinger, der refereres til er handling i verden eller
 - d) talehandling i verden.

Tekst i verden og talehandling i verden er også henholdsvis en ting/handling i verden. Det hele kan gøres til et referenceobjekt for sproget. Men tekst i verden og talehandling forandrer ikke verden fysisk - kun eventuelt vores opfattelse af den fysiske verden.

De to læsninger, den naive og den averterede, satte altså i relief, at sprogstruktur og sprogbrug som konstant kan føre til mislykket kommunikation (mislykket (sprogstruktur og sprogbrug) i brug), fordi der er en variabel, uafhængig af sprogstruktur og sprogbrug, nemlig viden, som er historisk viden og

erfaring med verden. Man kan også forestille sig den omvendte kombination: at afsender og modtager har samme (fællesnævner) af viden, altså er enige om, hvordan begivenheder skal placeres i et historisk forløb (konstanten), men hvor sprogstruktur og sprogbrug er variabelen. De indlysende eksempler er, når vi prøver at gebærde os på et ufuldstændigt indlært fremmedsprog og et barn, der taler med en voksen. Den fremmedsprogstalende og barnet har sprogstruktur og sprogbrug, men ikke den samme som henholdsvis den indfødte og den voksne modtager - og det kan give anledning til misforståelser.

Hvad er så det specielt mediationsteoretiske? Det er den analytisk skarpe adskillelse mellem sprogvidenskab og sociologi - det, at man analytisk kan og skal betragte tempus- og tidslinie hver for sig sådan at begrebet tempus (øverste linie) og begrebet tid (nederste linie) henføres til hvert sit rationale - den sociologiske organisering af begivenheder i et historisk forløb (fælles viden og erfaring om sagt, skrevet og gjort i verden) er *tid*. Begrebet *tempus* er navnet på strukturelle modsætningspar i indholdsformen, et modsætningspar, som vi mestrer brugen af, fordi vi har *sprogevn*, som er at henhøre til et andet rationale.

Tempus er signal om, hvor fortællerstemmen er. *Tiden* følger kroppen. Det var det mediationsteoretiske: hvert sit begrebsapparat til sociologi og glossologi, som mødes i (sprogstruktur og sprogbrug) i brug.

Det specielt glossologiske med hensyn til tempus er at skelne skarpt mellem de strukturelle modsætningspar som har en valør i strukturen i og med at der er modsætningspar, OG det faktum, at verber refererer til handlinger. Tempusmodsatningerne refererer ikke til handlinger. Tempusmodsatninger kan analyseres uafhængigt af, hvilket verbum de tilfældigvis sidder på - man kan lave en strukturel analyse udelukkende på den øverste linie, og modsætningsparrene kan kun denotere fortællerstemmens anskuelse af den handling, som verbet refererer til. Og det jeg dernæst siger er, at en da-anskuelse, et verbum i præteritum har den forbindelse til tid, at når vi bruger den, signalerer vi, at den handling, som verbet refererer til (også) fandt sted i fortiden i forhold til kommunikationstidspunkt.

Jeg har, som sagt, overtaget billedet med de to linier fra Otto Glismann. Det

er et godt billede at arbejde videre med. Jeg vil her til slut sammenligne mit to-liniers billede med Otto Glismanns, fordi det kan anskueliggøre, hvori forskellen mellem hans og min analyse ligger med hensyn til tid og tempus. For at undgå begrebsforvirring jeg har i citatet tilladt mig at kalde hans kommunikationstidspunkt for K, som jeg har kaldt det tidligere i denne artikel. Otto Glismann kalder det T, men det refererer til det samme, som det jeg kalder K.

"Det præteritum markerer er, at det propositionsindhold der omtales i ytringen (den handling eller tilstand, der tales om) er *anskuet* før kommunikationssituationen. Det er altså anskueligheden der er forbigangen, ikke nødvendigvis handlingen eller tilstanden.

Hvis vi vender tilbage til forestillingen om en tidslinie, kan vi anskueliggøre det på følgende måde.

I et mørkt rum har vi en tidslinie med et selvlysende punkt der angiver (K) kommunikationstidspunktet. Oven over denne tidslinie hænger en lampe, et spotlight, der kan flyttes parallelt med tidslinien. Når lyset er tændt falder det ned på tidslinien og på de handlinger og tilstande der befinder sig dér.

Hvis den lyskegle der rammer tidslinien inkluderer K, så har vi en præsenssituation; hvis lyskeglen derimod rammer tidslinien til venstre for K uden at tangere eller inkludere K, så har vi en præteritumssituation. I og med at lyset falder som en kegle i et ellers mørkt rum, er det kun de dele af handlinger og tilstande der er inden for keglen som vi direkte får noget at vide om, men undertiden kan vores almindelige viden om hvordan omverdenen er indrettet sige os hvordan de ikke belyste dele ser ud. Det punkt lyskeglen er ophængt i vil vi i det følgende kalde anskuelsetidspunkt eller opmærksomhedens udgangspunkt.

I det præteritumseksempel vi omtalte indledningsvis

Solen gik ned kl. 16.41

er lyskeglen altså hængt op i tidspunktet 16.41 (R), der befinder sig til venstre for K...."

Det der er forskellen på Otto Glismanns analyse og min, er, at Otto Glismann hænger sin lampe op i referencetidspunktet, sådan her:

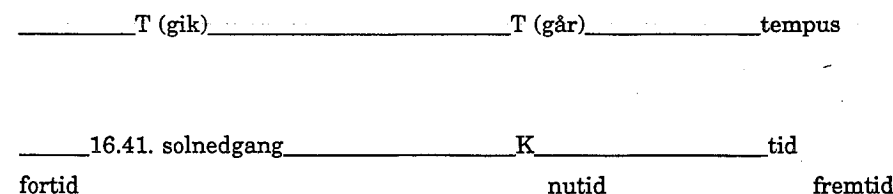
_____ R (16.41) _____ skinne til spotlight

_____ solen gik ned _____ K _____ tidslinie
fortid nutid fremtid.

og lampen skinner så ned på handlingen. Derved får han flyttet referencetidspunkt (som er tid, kalendertid) op i tempus.

Det jeg siger er, at man kan vælge at hænge lampen op i et nu-punkt eller et da-punkt (præsens eller præteritum). I det øjeblik jeg siger "solen", tænder jeg for lampen og den lyser på solen. Når jeg siger "gik ned", hænger jeg lampen op i da-punktet (præteritum) og samtidig lyser lampen også på handlingen, så "solen gik ned"-handling er belyst. Lampen hænger nu og dingler i da-anskuelsen og i lyskeglen står der "solen gik ned", men lyskeglen har ikke ramt tidslinien endnu. Hvis vi bliver i billedet med det mørke rum, kan man sige, at på dette tidspunkt, vil tidslinien til venstre for K lyse svagt som tegn på, at dér kan lyskeglen ramme (præteritum = den refererede handling ligger i fortid). Først når jeg siger "kl. 16.41", bliver en del af tidslinien belyst, så lægger handlingen "solen gik ned" sig på tidslinien, først i det øjeblik kommer tiden ind.

Man kunne også lave den omvendte øvelse, sige "Kl. 16.41 gik solen ned". Der tænder vi først for lampen som lyser på referencetidspunkt (det kan vi kun, hvis vi ved, hvad klokken er på kommunikationstidspunktet), med "gik" hænger vi lampen op i da-anskuelsen.:

Lampen kan kun hænge i enkelte punkter, denoteret ved de strukturelle tempusmodsatninger, ikke flyttes små hak på den øverste linie.

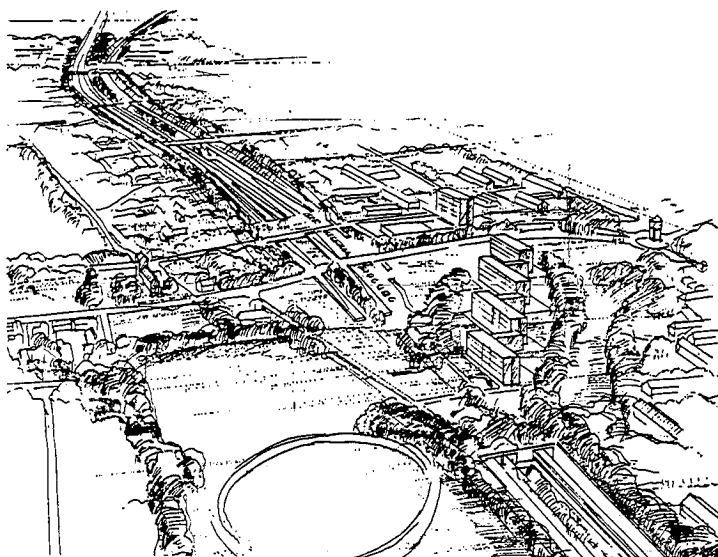
At Otto Glismann får listet referencetidspunkt, og dermed tiden, ind i tempus, betyder blandt andet, at han afskærer sig fra dialektikken mellem de to linier. Dialektikken kommer ind, når vi f.eks. ved hjælp af præteritum forankrer en begivenhed i fortiden. Og dernæst bliver i begivenheden og skifter til nu-og-her taletidspunkt. Derved opstår den fortællende nutid, som for både præsens' og perfektums vedkommende får betydningseffekt rekonstruktion. Der er således kun

tale om én strukturel modsætning mellem præteritum og perfektum, nemlig modsætningen taletidspunkt da i modsætning til taletidspunkt nu. At både præteritum og perfektum kan bringes i sproglige omgivelser, hvor den handling, som verbet refererer til forankres i fortid er en anden analyse, og kan ikke give anledning til at tale om flere forskellige perfektum-former (modal perfektum og normal perfektum) forstået som modsætningspar.

Mit hovedbudskab var, at relationen mellem *tid* og *tempus* er indirekte på den måde, at *tempus* er et strukturelt fænomen, som bl.a. er med til at definere verberne som ordklasse. Verberne (men ikke tempus) refererer til handlinger (sprogbrug). Handlerne placeres i *tid* under dialogen, i kommunikationen. Tempus refererer ikke til tid, tempus etablerer fortællerstemmens, bevidsthedens taletidspunkt.

Litteratur

- Gagnepain, Jean (1982): *Du vouloir dire I - traité d'épistémologie des sciences humaines 1, Du signe et de l'outil*. Pergamon Press.
- Gagnepain, Jean (1992): *Du vouloir dire II, De la personne*. Dela norme. Livre et Communication. Paris.
- Gagnepain, Jean (1994): *Mes parlements 1. Du récit au discours. Propos sur l'histoire et le droit*. De Boeck-Wesmael. Bruxelles.
- Glismann, Otto (1986): Om tid og tempus - Et forsøg på en fænomenologisk forståelse af de verbale tempusformers betydning, *NyS* 16/17, s. 237-257.
- Gyrn, Helle Charlotte og Wibeke Hansen: *En analyse af A/S Øresundsforbindelsens informationsavis juni 1993*. Dansk modul 1. RUC-rapport OB 93/94:179.
- Hansen, Aage (1967): *Moderne Dansk*, bd. 3. Grafisk Forlag.
- Hjelmlev, Louis (1954): La stratification du langage. In *Essais linguistiques*. Nordisk sprog- og kulturforlag 1959.
- Information fra A/S Øresundsforbindelsen, husstandsomdelt avis, juni 1993.
- Urien, Jean-Yves (1984): Marque et immanence dans la théorie du signe, *Tétralogiques* 1. s.7-32.
- Urien, Jean-Yves (1989): *La trame d'une langue. Le breton*. Mouladdourioù hor Yezh.

Borgerne i Tårnbu får en ca. 700 meter lang overdækning i den centrale del af byen. Herved bringes antallet af støjramte boliger ned, anlæggets bærereffekt bliver mindre, og der bliver genskabt en grøn forbindelse umiddelbart vest for Vinkelhusene. Overdækningen er her vist set fra Kastrup mod Sælland, sådan som arkitekterne forestiller sig den.

Landets mest miljøvenlige trafik anlæg

Øresundsforbindelsens fremtidige jernbane og motorvej på Amager vil blive det trafik anlæg i hele Danmark, hvor der er foretaget den mest omfattende og konsekvente støj dæmpning af hensyn til de nærliggende boligområder

I et af skete et lavt antal støjramte boliger er det gennemført en støjvold langs hele den forvejen nedgravede anlæg på Amager. Støjvolden er af varierende højde og visse steder suppleret med støjvægge. Alligevel viste beregninger, at der langs linjeløsningen i væksten over Amager ville være ca. 280 støjramte boliger.

Siden den offentlige høring er voldene støjvoldene blevet det vil sige gjort højere og med overdækningen i Tårnbu er antallet af direkte støjramte boliger nu ned på ca. 60.

De 60 boliger skal samtidig ses i lyset af at over 500 andre boliger i hovedstaden

kommer til at opleve mindre støj, når det nye trafik anlæg åbner. Årsagen er, at der sker en omfordeling af trafikken fra de lokale veje til centrale dele af København og på Amager til det nye trafik anlæg.

Over 420 boliger på Amager og cirka 80 i København vil få mindre trafik støj. Alt i alt vil Øresundsforbindelsen altså reducere antallet af støjramte boliger i Stor København.

På Amager vil aflastningen ske på lokale veje hvor der bliver færre biler og mindre tung trafik. I København bliver det boligerne langs godsbane, kendt som

Danlink-ruten, der kommer til at opleve mindre støj.

Til sammenligning er der i København i dag 167.000 boliger, der er belastede af et støjniveau fra vejtrafik på 55 dB eller mere. På landsplan er der tale om 669.000 støjbelastede boliger.

Regering og forligspartier har ved beslutningen den 7. april godkendt de målsætninger for miljøet, som A/S Øresundsforbindelsen har indstillet. For at forebygge skadelige virkninger på miljøet under og efter byggeriet er der igangsat et skrap overvågnings- og kontrolpro-

gram, der skal sikre, at arbejdet lever op til myndighedernes krav.

Miljøkvalitetsmålsætningen er en række konkrete grænser for, hvor meget der blandt andet må støje, støve og ryste under anlægsarbejdet. Desuden er der sat mål for, hvordan flora, fauna, grundvand og områdernes udseende bedst muligt bevares og beskyttes.

Til målsætningen om miljøkvalitet har regeringen godkendt det omfattende overvågnings- og kontrolprogram, som A/S Øresund har indstillet. A/S Øresund undersøger både før, under og efter byggeriet, hvilke ændringer i omgivelserne det fører med sig. Kontrollen betyder, at byggeriet følges meget tæt af en lang række offentlige miljømyndigheder i samarbejde med A/S Øresund.

Arbejdet er i gang

7. april 1993 godkendte trafikministeren efter samråd med miljøministeren den endelige udformning af Øresund Landanlæg. Efter godkendelsen af projektet ligger det nu fast, at de sidste tekniske afprøvninger af jernbanen til Kastrup skal ske i slutningen af juli 1998. Fra august vil der være almindelig logistik på strækningen og Øresund Landanlæg vil stå helt færdigt.

Motorvejsdelen fra den eksisterende Centrumforbindelse på Vestamager til Kastrup vil stå færdig et år tidligere, i juli 1997.

Allerede nu er arbejdet i gang. Der er skrevet kontrakt om nedrivning af 100 af de foreløbig 184 huse. A/S Øresund har overtaget. Næst nu udbydes de enkelte dele af projektet til interesserede rådgivere og senere kommer licitationerne over anlægsarbejdet. Den overdækkede banegrav langs Sydhavnsvej udbygges som en isolationsruse til de søvntrøstende konsortier, der er prækvalificeret, det vil sige godkendt på forhånd. Præcis hvornår og hvor de forskellige arbejder går i gang fremgår af den store skitse inde i bladet.

Til glæde for mange

Mange borgere i hovedstadsområdet vil få stor nytte af de danske landanlæg enten som trafikkanter på jernbanen og motorvejen, eller fordi anlægget betyder en mærkbar aflastning af trafikken i boligområder med stor belastning fra gennemkørende trafik.

Imidlertid vil en del beboere tæt på linjeløsningen blive en del berørt af anlægget. Bygningen af de 9 kilometer motorvej og 18 kilometer jernbane vil ændre de områder af byen, de skærer igennem.

Især mens byggeriet af det store trafik anlæg står på, vil naboeffekten kunne blive en del generet. Trafikmønstre, entreprenarmaskiner og byggepladser vil blive en del af bybilledet og hverdagen i nogle år fremover. A/S Øresundsforbindelsen prioriterer kvalitet og miljø meget højt, derfor er byggeriet planlagt, så der laves så meget hensyn til miljøet for de naboer, der bor tæt op af anlægget som muligt. Derfor har A/S Øresund indført et meget omfattende program, der skal overvåge, at kravene til miljøet overholdes.

A/S Øresundsforbindelsen vil desuden bestræbe sig på at informere så grundigt og så tidligt som muligt om de enkelte dele af anlægsarbejdet.